

Flygvapnet i ÖB:s programplan 89-92

UD: Inga förskott på avspänningen

– Avspänningsprocessen och den omdaning som inletts i Sovjetunionen rymmer löften för framtiden, men Sverige kan inte i förskott ta ut avspänningens vinster. ★ ★ Det framhöll kabinettssekreterare Pierre Schori i sitt inledningsanförande den 29 januari vid Centralförbundet Folk och Försvars årliga konferens i Storlien.

– Givetvis skall vi ta fasta på det nya och aktivt söka bidra till att avspänningsprocessen förs vidare. Men den svenska säkerhetspolitiken kan inte vara konjunkturbetonad. Den måste vara långsiktig och utan tvära kast. Vi har ett intresse av att se till att vår värmkraft inte urholkas på ett sätt som kan leda till spekulationer i utlandet om att vi frångår vår traditionella linje, sade Schori.

Kabinettssekreteraren betonade samtidigt, att de grundläggande villkoren för svensk säkerhetspolitik ännu inte förändrats. Vårt närområde har även fortsättningsvis en stor strategisk betydelse för båda stormaktsblocken. Genom en fast kurs och ett konsekvent fullföljande av

neutralitetspolitiken lämnar vi vårt bidrag till en fortsatt stabilitet i Europa.

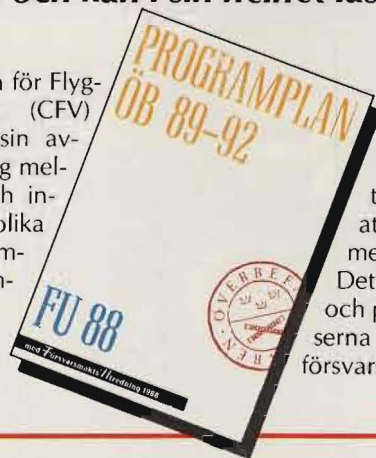
Vårt försvar är defensivt. Det hotar ingen. Vi har ett försvar, därför att historien lärt oss att små stater aldrig kan trygga sin existens enbart med deklarationer om god vilja. Det vore olyckligt, betonade Schori, om det i Sverige skapades konstlade motsättningar mellan försvarsvänner å ena sidan, och fredsvänner å den andra. Inget parti, ingen rörelse eller grupp har monopol på fredsfrågan, lika litet som någon eller några kan ha ensamrätt till försvarsfrågan. Sveriges säkerhet är vår gemensamma angelägenhet. Kursen stakar vi säkrast ut med gemensamma krafter. ■

UD

I FlygvapenNytt nr 3/88 och 5/88 beskrevs hur Flygvapnet berörs av FÖRSVARSMAKTSUTREDNING 88 (FU 88). ☆ ☆ Den här artikeln presenterar i sammandrag de mest betydelsefulla delarna av chefens för Flygvapnet planeringsunderlag till överbefälhavarens programplan, avseende flygvapenförbandens vidmakthållande och utveckling på sikt. Överbefälhavaren har i allt väsentligt accepterat FV:s planering. ☆ ☆ Programplanen 89–92 för det militära försvaret lämnades till regeringen 1988-09-30. Den finns utgiven och kan i sin helhet läsas i den sk vitboken.

Chefen för Flygvapnet (CFV) har i sin avvägning mellan och inom olika verksamhetsområden inte helt

kunnat uppnå intentionerna i 1987 års försvarsbeslut. Vissa ambitionsförändringar, främst i tid, har varit nödvändiga för att skapa en rimlig balans mellan uppgifter och resurser. Detta gäller både ekonomiska och personella resurser. Resurserna motsvarar enligt CFV inte försvarsbeslutets målsättningar.

Av Bo Reinholdsson

FV har – i likhet med försvarsmakten i övrigt – stått under en kontinuerligt stark ekonomisk press den senaste 20-årsperioden. Detta har medfört att CFV tvingats till omfattande reduceringar av flygstridskrafternas numerär och förändringar i organisation. Förbandsnedläggningar, personalminskning samt såväl reducering som senareläggning av investeringar och utveckling blev nödvändiga inslag i planeringen. Åtgärderna har måst tillgripas för att inom avdelade ekonomiska resurser främst kunna upprätthålla kraven på **kvalitet**. Detta har i sig resulterat i en icke önskvärd reducering av **kvantiteten** flygvapenförband, vilken mer än *halverats* under 20-årsperioden.

Samtidigt har de militära resurserna och övningsverksamheten i *vårt närområde* **ökat** kraftigt – särskilt under 80-talet.

CFV finner dock, att FV internationellt sett har en mycket hög kvalitet. Personellt sett är FV i förhållande till omvärldens flygstridskrafter (även med en fullbemannad organisation) få individer per organisationsenhet. Den höga utbildningsnivån samt personalens ansvar, intresse och lojalitet för sitt arbete innebär att FV uppnår stor effektivitet. Trots stora reduceringar

inom FV-organisationen löses inom alla delar av verksamheten samma och även utökade uppgifter med färre personal och enheter. Detta är i sig inget önskvärt men väl en realitet, som endast är möjlig genom stora uppoffringar hos FV:s personal.

● ● I omvärlden utvecklas nya flygplanssystem. Samtidigt har befintliga system fortlöpande moderniserats. Förnysetakten är påtagligt hög. Bland annat har flera utländska flygsystem räckvidder så att de kan verka långt in över och via Sverige. De konventionella vapnens verkningsgrad har ökat kraftigt, främst genom förbättrad precision och stridsdelsutveckling.

Nya vapentyper har tillkommit, t ex kryssningsrobotar. Resurser för transport av militära styrkor såväl till lands och sjöss som i luften har förbättrats. Skydd av sådana förband kan numera genomföras in över vårt territorium genom att s k tung jakt med lång räckvidd har tillkommit i vårt närområde. Den sammantagna militärtekniska utvecklingen har påtagligt **ökat en angräpares möjligheter att genomföra ett kraftfullt angrepp** mot Sverige. Det kan sättas in **överraskande** till tid, plats och tillvägagångssätt.

Sverige har folkrättslig skyldighet att hindra kränkningar av landets gränser – avsiktliga såväl som oavsiktliga. I luftrummet pågår i fredstid en alltmer omfattande militär övningsverksamhet nära våra gränser. Delar av STRIL-organisationen samt våra flyg- och basförband måste därför **ständigt hålla hög beredskap**. Kraven på rationalitet i den fredstida utbildningsverksamheten måste sålunda balanseras mot beredskapskraven.

Nya sovjetiska stridsflygplan i Sveriges närområde. Övan t v: MiG-29 Fulcrum. (Foto: Rolf Jonsson) – Nedan: Su-27 Flanker.

Tupolev Tu-160 "Blackjack" är Sovjetunionens nya, strategiska bombflygplan. Fpl ersätter Tu-95 "Bear" och är främst avsett som plattform för kryssningsrobotar (12 AS-15 Kent, t ex).

● ● **En kris- eller krigssituation** i vårt närområde kan innebära att andra staters flygstridskrafter söker underlätta sina operationer genom överflygning av Sverige. Vårt luftförsvar ökar därmed i betydelse, vilket framförts av tillsatta försvarskommittéer såväl inför 1982 års som 1987 års försvarsbeslut. För att vår säkerhetspolitik skall vara trovärdig måste vi bl a inrikta vår materielanskaffning, systemuppbyggnad och utbildning så, att det står klart för omvärlden att vi i en neutralitetssituation effektivt kan föra ett neutralitetsförsvar som bl a innebär att vi skall kunna upptäcka och bekämpa flygplan och kryssningsrobotar.

FV:s nuvarande krigsorganisation kan (med reservation för vissa temporära brister) **kvalitativt** sett lösa aktuella försvarsuppgifter. Förbandens beredskap, rörlighet och slagkraft är god. Samtidigt måste konstateras att krigsdugligheten i kvalitativt avseende har kunnat åstadkommas endast till priset av betydande organisa-

tionsminskningar. Antalet förband har därför minskat till en **kritiskt låg nivå** för såväl freds- som krigsuppgifter. FV:s **kvantitet** är m a o för liten – d v s FV har **för få flygplan** i dagsläget.

De grundvärderingar som formulerats i de två senaste försvarsbeslutens säkerhetspolitiska betänkanden (1982 och 1987) kvarstår oförändrade. Häri framgår den säkerhetspolitiska betydelsen av flygstridskrafter och **behovet av ökad satsning på främst luftförsvar.**

● ● I de operativa grunderna för planeringen ställs krav på snabbt tillgängliga förband, hög mobiliseringsberedskap och förmåga att uppta försvar under pågående mobilisering.

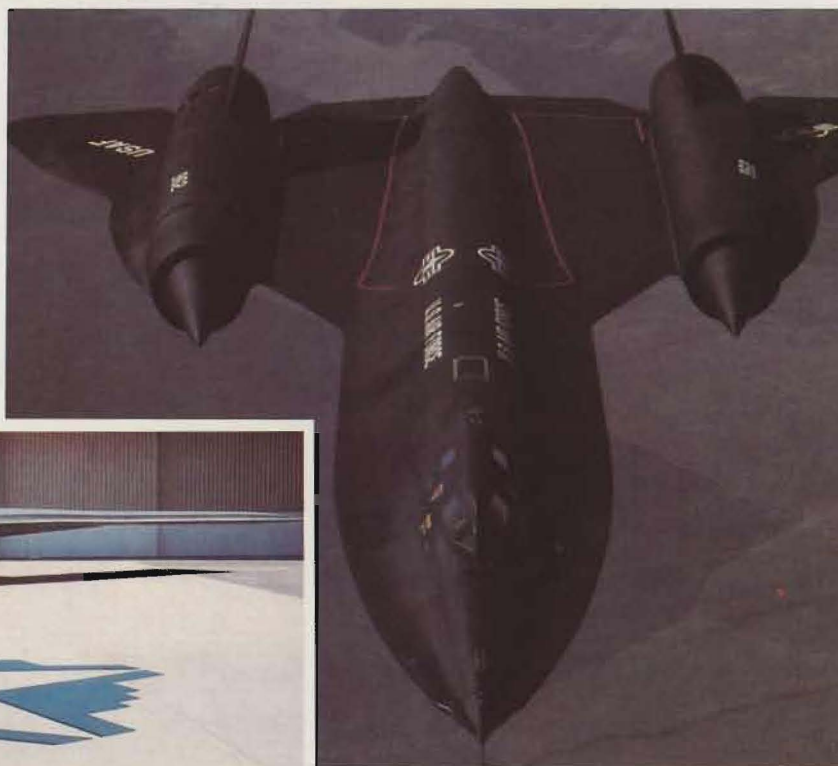
För att dessa operativa krav skall kunna innehållas måste bl a "svaga länkar" undvikas. CFV har i planeringen eftersträvat en balanserad avvägning mellan samtliga FV:s system, så att ingen del markant eftersätts och därmed framstår som gränsättande för flygstridskrafternas förmåga. CFV bedömer att programplanen härvidlag är balanserad. Den samlade försvarskraften hos flygstridskrafterna bedöms dock ligga **i underkant** i förhållande till uppgifterna.

Under förutsättning att Sveriges säkerhetspolitiska inriktning bibehålls, måste våra flygstridskrafter även i framtiden kunna disponera förband av sådan kvalitet och i sådant antal att de kan utgöra ett verksamt stöd för statsmakten vid utövan- det av denna politik. Detta innebär att flygstridskrafterna skall kunna verka i **alla delar av landet** och i olika situationer. I fall av krig är en viktig uppgift att skydda vår civilbefolkning och vår mobilisering. I samverkan med övriga stridskrafter måste flygstridskrafterna kunna begränsa en an- gripares operativa handlingsmöjligheter. – **Tabell 1.**

Kvantitetsförändringar i krigsorganisationen 1967–87

	1967	1987	Förändr.
Jaktflygdiv	22	11	– 11
Attackflygdiv	12	5,5	– 6,5
Lätta attackflygdiv	0	4	+ 4
Spaningsflygdiv	10	6	– 4
Robot 68-div	4	—	– 4

Nedan: USA:s B-2; strategiskt bombflygplan i "stealth"-teknik. Bara underljudsfart. Två (2!) mans besättning. – T h: NATO:s SR-71 "Blackbird" uppträder över Östersjön.

Inriktning och avvägning i stort

CFV plan för FV:s utveckling beskriver i stort nödvändig utveckling över tiden för flyg-, bas- och STRIL-systemen samt övriga stödfunktioner. Planen har gjorts upp mot bakgrund av målsättningen för svenskt försvar och därmed sammanhängande uppgifter. Hänsyn tas till den militärtekniska utvecklingen i vårt närområde, krav som följer av vår säkerhetspolitik och ÖB:s operativa inriktning samt flygstriidskrafternas egenskaper: Utvecklingen kan i stort beskrivas enligt följande:

► Lednings- och sambandssystemen moderniseras. Ett gemensamt informationssystem för såväl krig som fred skapas. Våra möjligheter att leda våra förband även under svåra förhållanden förbättras.

► Flygsystemen ombeväpnas under 90-talet successivt från flygplan J 35 Draken och äldre versioner av Viggen (flygplan AJ 37 och S 37) till flygplan JAS 39 Gripen. Jakt-Viggen förblir den viktigaste komponenten inom jaktflygsystemet även under 90-talet. I närtid moderniseras och gångtidörlängs tre Draken-divisioner för att kunna nyttjas till slutet av 90-talet. Handlingsfrihet har skapats för att tillföra en fjärde Draken-division (J 35)-i samband med nästa försvarsbeslut. Moderna vapen och motmedel tillförs successivt. Möjligheter i moderna beväpningssystem att relativt enkelt införa förbättringar för att möta hotets utveckling utnyttjas. JAS 39 Gripen liksom JA 37 Viggen har i hög grad sådana möjligheter.

► Basystemet organiseras och utbyggs förtjänande enligt Bas 90-systemet med tillhörande basförband, Basbataljon 85. Genom detta erhåller basystemet en ökad uthållighet mot bekämpning.

► Stridslednings- och luftbevakningssystemet (STRIL) omsätts successivt till STRIL 90, varvid strilcentralerna moderniseras och anpassas tekniskt och taktiskt till de nya radar- och flygsystemen (JA 37 och JAS 39). Detta innebär bl a, att vår luftbevakning förbättras liksom våra möjligheter att leda och stridsleda våra flygförband.

► Forsknings- och försöksverksamheten planeras för respektive system så att ett genomförande blir möjligt och framtida utveckling säkerställs.

Ekonomi

FB 87 innebar för FV, att planeringen inriktades mot grundnivån (FB 82:s prolongering) i ÖB:s underlag till försvarsbeslutet "ÖB 87-92". Utöver denna grundnivå skulle ett antal särskilt utpekade åtgärder genomföras. Särskilda resurser tilldelades för dessa åtgärder och exakta belopp avsattes för respektive åtgärd.

För FV innebar detta en nivå som 1987-92 i EKONOMISKA termer låg i högre nivåer i "ÖB 87-92", men som till sitt faktiska innehåll avsevärt skilde sig från vad som inplanerades i dessa nivåer.

- Det blev alltså *inget trendbrott* för FV.

Den materielutveckling och -anskaffning som planerades under 1987-92 i grundnivån har i stället till delar måste reduceras. Detta har blivit följden när hänsyn bl a tagits till bristande priskompensation.

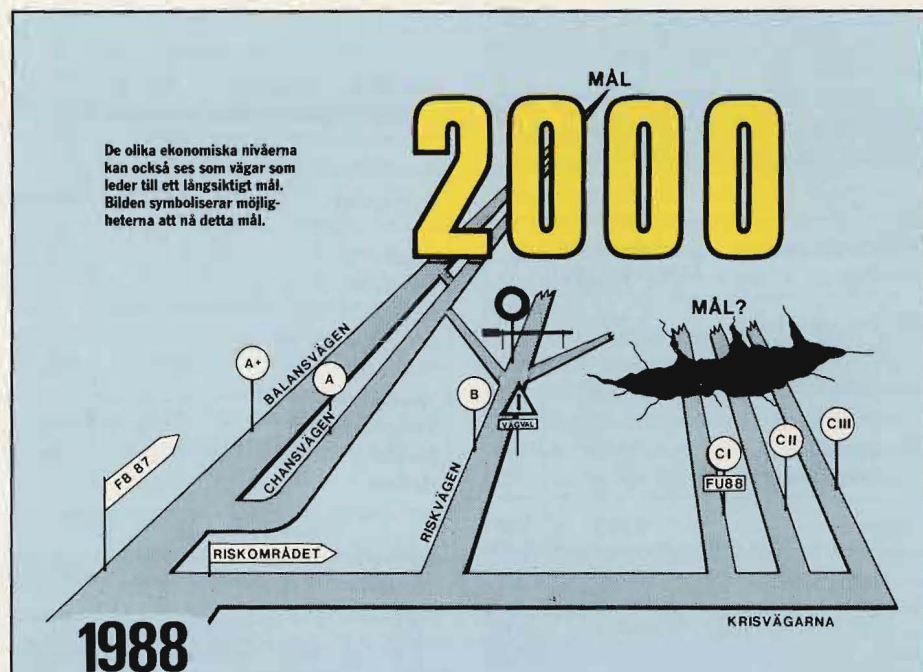
ÖB har för 89-92 anvisat följande ekonomiska ramar för FV (miljoner kronor; prisläge februari 1988). **Tabell 2.**

89/90	90/91	91/92	89-92
9 362	9 661	10 103	29 126

Betalningsmedlens fördelning på olika huvudproduktionsområden (hpo) framgår av **tabell 3.**

Hpo/Verksamhetsområde	Betaln.medel 1989-91 (Mkr)	%
1) Ledning och förbandsverksamhet	11.234	39
2) Anskaffning av materiel ¹⁾	16.752	58
3) Anskaffning av anläggningar	1.140	3
Summa	29.126	100

¹⁾ Innehåller numera också forskning, försök och utveckling.

I 1987 års försvarsbeslut (FB 87) fastställdes en målsättning för försvarsmakten. Denna målsättning är en av de grundläggande förutsättningarna för det utredningsarbete ("FMI 2000") som i höstas presenterades för regeringen. Målsättningen måste därför anses gälla tills vidare och med ett perspektiv förbi 2010. När ÖB:s olika nivåer i "FMI 2000" skall värderas kan man också betrakta dem som vägar som leder mot målet på andra sidan år 2000.

Denna teckning presenterar övergripande resultat av en sådan värdering. Det är endast nivåerna A+ och A som leder till det angivna långsiktiga målet. Alla övriga vägar leder mer eller mindre snabbt mot en kris för denna målsättning. Det krävs i dessa vägar att nya mål anges. Då dessa inte kan vara lika höga som i "FB 87", kommer de att medföra att riskerna ökar för att den svenska säkerhetspolitiken ifrågasätts och att vår försvarsförmåga inte når tillräcklig effekt.

Enligt ÖB:s "FMI 2000" Krigsorganisationer på olika nivåer år 2010

Förband (motsv)	A +	A	B	C _I	C _{II}	C _{III}
Flygdivisioner (JAS 39+ utländskt fpl)	23 (23+0)	21 (21+0)	21 (21+0)	18 (18+0)	16 (8+8)	14 (8+6)
Fpl-kvalitet jfr med hot	anpassad	anpassad	eftersläp	eftersläp	delvis anpassad	delvis anpassad
Radarflyggrupper	4	4	4	-	4	-
Basbat/berbasbat	31/5	30/5	30/3	30/0	30/0	30/0
Strilbat	11	11	11	11	11	11
Tunga transportflygplan	8	8	8	8	8	8
Radar med ny teknik	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
JAS 39B	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
Svensk rrjaktrobot	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja

För att utvecklingen inom FV skall kunna genomföras enligt den målsättning till 1992 och inriktning till 1997 som FB 87 angav, **måste förstärkning** av de ekonomiska resurserna göras och nedanstående förutsättningar innehållas:

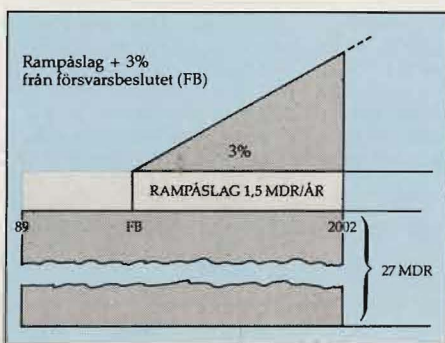
- ▶ Priskompensation måste erhållas efter den verkliga prisutvecklingen.
- ▶ Personaluppfyllnad måste ske i minst planerad takt.
- ▶ Rationaliseringsarbetet måste kunna genomföras enligt plan till 1992.

För att fram till 1992 helt kunna genomföra vad som förutsattes i FB 87 fordras ett tillskott om ca **600 Mkr/år**. En sådan förstärkning skulle ge effektökning inom främst bas- och strilsystemen. Dessutom nås då en ökad stabilitet och säkerhet i FV:s utveckling, något som kommer hela försvaret till del.

CFV har för budgetåret 1989/90 (programplanens första år) fördelat de av ÖB tilldelade medlen enligt **tabell 4**.

Hpo/Verksamhetsområde	Betaln.medel 1989-91 (Mkr)	%
1) Ledning och förbandsverksamhet	3.760	40
2) Anskaffning av materiel	5.222	56
3) Anskaffning av anläggningar	380	4
Summa	9.362	100

Tilldelade resurser innebär att FV även under 89/90 utvecklas på en **reducerad nivå** i förhållande till FB 87.

ÖB:s förslag i FMI 2000

För att undvika en fortsatt urholkning av försvarsförmågan gentemot omvärlden, föreslår ÖB att försvarsmaktens ekonomiska ram ökas redan från 1989/90.

Ett omedelbart ekonomiskt tillskott fordras för att dels påbörja ersättningen av den till delar föråldrade materielen inom försvarsmakten, dels rätta till akuta brister i beredskapen, dels kunna vidmakthålla viktig kompetens inom försvarsindustrin.

Därutöver erfordras en successiv ersättning och anpassning av materiel, utbildning och beredskap, så att kvaliteten i stort kan följa utvecklingen i omvärlden.

Fyrgrupp JA 37 jaktViggen med robotbeväpning över VM-ishockey-aktuella Globen.

Foto: Bo Dahlin

Krigsorganisationens utveckling

Flygvapnet	1987	1997
Jaktdiv 35	3	2-3 ¹⁾
Jaktdiv 37	8	8
JAS-div 39	-	5 ²⁾
Attackdiv 37	5,5	1,5
Lätta attackdiv	4	- ³⁾
Spaningsdiv 37	6	6
Tunga tp-fpl (st)	8	8
Basbat	32	30
Strilbat	11	11

¹⁾Ev 4 div i nästa FB.

²⁾Preliminärt antal.

³⁾Beroende av skolflygplansersättning.

Gemensamma lednings- och strilförband. – Krigsförbanden består av ledningsförband (sektorstab), STRIL-förband (stridsledning och luftbevakning), väderförband och sambandsförband. Dessa förband har i dag god förmåga att lösa sina uppgifter och bibehåller i allt väsentligt denna.

Provverksamheten med datorstödda taktiska ledningssystem fortsätter. Den fortsatta systemutvecklingen styrs i första hand av kraven på ledning i krig.

System "Väder 80" införs och vidareutvecklas med bl a integrering av flygtrafiklednings- och hydrografisk information. – Nya flygtrafiklednings- och väderadarstationer anskaffas på sikt för att bättre tillgodose flygsäkerheten.

Sambandssystemen förbättras under perioden. De ges ökad snabbhet, flexibilitet, uthållighet och säkerhet. Även signalskyddet samt skyddet mot telestörning förbättras. De system som berörs är främst:

- ▶ Försvarets Telenät (FTN).
- ▶ Transportabla sambandsutrustningar.
- ▶ Lufornätet.
- ▶ Fjärrskriftfunktionen.

STRIL-systemet förbättras och övergår

successivt till STRIL 90. Det nya systemet innebär främst att:

- ▶ Moderna markuppställda radarstationer tillförs (PS-860 och 870).
- ▶ De markuppställda radarstationerna planeras kompletteras med ett flygburet system, PS-890.
- ▶ Transportabla radargruppcentraler tillförs (Rrgc/T).
- ▶ Modern materiel till strilenheterna utvecklas och tillförs.

● ● **Jaktflygförband.** – Krigsförbanden består av JA 37 Viggen och J 35 Draken. Förbanden har hög materiell standard. Men personellt dras man i dag och några år framåt med personalbrister.

Den avslutande ombeväpningen till JA 37-systemet genomförs enligt plan. Från 1989 är samtliga åtta divisioner ombeväpnade. Kvalitativt håller dessa en mycket hög internationell nivå. Förbättringar genomförs av JA 37 motmedelssystem. Ytterligare anskaffning av kvalificerade IR-jaktrobotar RB 74 (Sidewinder 9L) har tidigare lagts.

FB 87 innebar bl a en satsning på svensk utveckling av en radarjaktrobot (RB 71 A/73). I ett första steg skulle en utveckling och förbättring av FV:s nuvarande RB 71 genomföras. Utvecklingen skulle genomföras tillsammans med utländsk industri och den nya roboten (RB 71 A) planerades tillföras JAS 39 mot mitten av 90-talet.

I ett andra steg skulle forskning och utveckling bedrivas avseende en inhemsk radarjaktrobot (RB 73) för JAS 39, så att beslut om vidareutveckling och anskaffning skulle kunna fattas i 1992 års försvarsbeslut. Det gemensamma projektet (RB 71 A/73) kallas även "Jaktrobot 2000".

● Stora **kostnadsfördyringar** har under utvecklingsfasen drabbat jaktrobotprojektet. ÖB har därför föreslagit statsmakterna att projektet **inte bör genomföras** med hänsyn till kostnadernas utveckling. I stället föreslås en återgång till CFV tidigare planering med **direktanskaffning av ut-**

ländsk radarjaktrobot till jaktflygssystemet.

Beslut föreligger om att tre Draken-divisioner skall gångtidsförlängas och modifieras från J 35F till version 35J. (En division klar). Dessa divisioner bibehålls (vid F 10/Ängelholm) under större delen av 90-talet.

I samband med FB 87 väcktes frågan om en fjärde Draken-division, då ekonomin inte räckte till en nionde JA 37-division. Av "ÖB 89-92" framgår att ytterligare tolv J 35F skall modifieras till version 35J. Härmed skapas handlingsfrihet inför nästa försvarsbeslut att snabbt kunna sätta upp en fjärde Draken-division. CFV genomför därför inom egen ram modifieringen. – Extra medel för drift av denna fjärde Draken-division har emellertid riksdelat ännu inte tilldelat försvaret.

● ● **JAS 39-förband.** – Försvarets nya flygplansprojekt JAS 39 Gripen utvecklas i stort enligt de planer och målsättningar som låg till grund för JAS-beslutet. – Efter luftdopet i början av december har flera, nya provflygningar genomförts.

Realiserbarhetsstudier av olika delar i vapenprogrammet pågår. I FB 87 tilldelades extra resurser för ökad satsning på motmedel, så att i stort ursprungligt planerade motmedel kan anskaffas. Tunga vapen för sjömålsbekämpning (RB 15F) anskaffas. Vidare upprätthålls handlingsfrihet för utveckling av nya vapen mot markmål. – Beträffande radarjaktrobotar gäller ännu inriktning med RB 71 A/73. Som alternativ kvarstår dock AMRAAM

AMRAAM (Advanced Medium-Range Air-to-air Missile).

(motsv) enligt den direktanskaffning som förutsattes i Systemplan 2 inför JAS-beslutet.

I början av perioden 92-97 påbörjas ombeväpning till JAS 39 Gripen. I FB 87 avdelades under denna period också medel för en utökning av antalet JAS 39.

Av ekonomiska skäl har för närvarande den tvåsitsiga Gripen-versionen (39 B) utgått ur planeringen.

Signalspaning är för Sveriges beredskap en vital informationskälla. FV nyttjar alltså två TP 85 Caravelle för detta ändamål.

● Efter inlämnandet av "ÖB 89-92" har, på särskilt uppdrag från Försvarsdepartementet, ÖB i samråd med CFV och FMV redovisat möjligheterna att genom omplanering ta hand om de fördyringar som offerten för JAS 39:s delserie 2 (flygplan 31-140) och JAS 39B innebär. ÖB har därvid funnit, att **JAS 39 Gripen fortfarande (totalt sett) är det för Sverige mest kostnadseffektiva flygplansalternativet.** För att kunna genomföra projektet **fordras** dock ett **medelstillskott** (flera miljarder) till FV-programmet.

● ● **Attackflygförband.** – Attackflygssystemet består av medeltunga attackflygdivisioner (AJ 37 Viggen), lätta attackflygdivisioner (SK 60) och ledningsorgan (E 1).

AJ 37-systemet har successivt moderniserats och har god kvalitet. Personalinnehållet i divisionerna är i dag otillräckligt men återtas successivt under några år.

I FB 87 avdelades medel för att AJ 37 skulle ges möjlighet att kunna bära den för JAS 39 framtagna sjömålsroboten (RB 15F). Integration av denna genomförs enligt försvarsbeslutets inriktning. Vidare görs vissa förbättringar på attackrobotarna mot markmål (RB 75 Maverick).

Antalet lätta attackflygdivisioner SK 60 behålls minst till mitten av 1990-talet.

● ● **Spaningsflygförband.** – Spaningsystemet består av spaningsflygdivisioner S 37 Viggen, spaningsflyggrupper SK 60 och underrättelseförband. Förbanden har hög kvalitetsnivå. Även här föreligger i dag personalbrist. Samma återhämtningsprogram gäller som för övriga flygförband.

Under programplanepreioden vidmakthålls spaningsystemets goda kvalitet och effekt. Motmedels- och fototolkutrustningar moderniseras efterhand. Organisation av spaningsflyggrupperna och deras uppgifter ses över under perioden.

● ● **Transportflygförband.** – I dessa förband ingår en transportflygdivision TP 84, transportflyggrupper, sambandsflygdivisioner, sambandsflyggrupper samt regionala och lokala helikoptergrupper för flygräddning. Under programplanepreioden sker bl a följande:

- ▶ Ledningsfunktionen för transportflygresurserna förbättras.
- ▶ De personala resurserna vid transportflygdivisionen förstärks.
- ▶ Utbildning av reservofficerare som flygförare och värnpliktiga lastmästare genomförs.

TP 100 (= Saab 340B)

Flygvapnet får snart ett nytt transportflygplan för representation. Det skall heta TP 100. Regeringen köper en (!) Saab 340B för 20 passagerare att nyttjas bl a av regeringsledamöter och kungahuset.

► Organisationen för transportflyggrupper, sambandsflygdivisioner och sambandsflyggrupper överses.

► De regionala flygräddningshelikopterna HKP 4 börjar ersättas av nya HKP 10 (Super Puma). Två helikoptrar har levererats till F 21/Se ÖN. Övriga levereras under perioden.

För den lokala flygräddningsfunktionen utnyttjas tills vidare HKP 3B jämte fyra HKP 9B. Typ av ersättningshelikopter för åldersstigna HKP 3 m m studeras vidare.

● ● **Basförband.** – Förbanden består i huvudsak av olika typer av basförband som sammanförs till basbataljoner samt verkstadsförband som sammanförs till verkstadsbataljoner.

Övergången till nytt bassystem – "Bas 90" – pågår. En ny basförbandsorganisation – "Basbat 85" – införs successivt.

Basutbyggnaden är i förhållande till ursprunglig plan senarelagd cirka fem år. Den genomförs dock nu i full omfattning. Anskaffning av nya basmateriel fortsätter, liksom övriga åtgärder för att öka bassystemets uthållighet.

Möjligheterna att verka i **ABC-miljö** förbättras genom successiv anskaffning av personlig skyddsutrustning för såväl flygande personal som klargörings- och övrig baspersonal.

Fredsorganisationens (grundorganisationens) utveckling

I FU 88-arbetet har begreppet fredsorganisation bytts ut mot *grundorganisation*. Anledningen är att ordet fredsorganisation lätt skapar intryck av en särskild organisation i fred som inte har något sammanhang med krigsorganisationen. Eftersom krigs- och fredsorganisationen måste ses i ett sammanhang – fredsorg är grunden för krigsorg – är begreppet grundorganisation ett bättre begrepp.

Flygstridskrafterna skall kunna utnyttjas i hela landet och i närliggande områden. Detta förhållande kräver ett väl utbyggt och över hela landet täckande bas- och STRIL-system. Incidentberedskapen kräver att betydande delar av dessa system är i drift i fred.

Antalet flygflottiljer har måst **halveras** under en 20-årsperiod. Minskade ekonomiska resurser till försvaret är orsaken.) Kvarvarande antal är ett *minimum* m h t krigsförberedelsearbetet över landets yta och från beredskapssynpunkt. Även antalet skolförband är nu nere på ett minimum.

I samband med att JAS 39 införs planeras anpassningar i ledningssystemet. En särskild funktionsledning, ingående i högkvarteret i krig, planeras att skapas. Uppgifter för en sådan funktion kommer att studeras ytterligare. Vidare kommer kopplingen mellan krigs- och fredsorganisationerna i dessa avseenden att klarläggas.

Personal och utbildning

Utbildning. – Syftet med all utbildning är att skapa och vidmakthålla krigsförband som kan lösa sina krigsuppgifter direkt efter order om beredskapshöjning eller mobilisering.

Utbildningen prioriteras enligt följande:

- Utbildning till och av fast anställd personal.
- Grundutbildning
- Repetitionsutbildning
- Övrig utbildning

Militär personal. – Personalläget har under det gångna året ytterligare försämrats något. Detta sammanhänger med att pensionsavgångarna nu och de närmast gångna åren har varit mycket stora och att övriga avgångar under några år varit onormalt höga. Bristerna är liksom tidigare mest accentuerade bland flygförare och teknisk personal. Därför har rekryteringen ökat kraftigt, främst vad gäller dessa grupper.

Däruöver har en omställning av utbildningssystemet skett, vilket medger en i princip fördubblad rekrytering och utbildning av flygförare och tekniker. Den ökade rekryteringen behålls ett antal år, för att så snabbt som möjligt återfylla FV:s grundorganisation till den nivå som fordras för en effektiv fredstida verksamhet. Detta är nödvändigt för att krigsorganisationen skall kunna bemannas på avsett sätt.

Arbetsituationen i FV är mot denna bakgrund särskilt krävande. Den kommer några år framöver att så vara. Den ökade rekryteringen bedöms medföra nettotillförsel av yrkesofficerare från och med innevarande budgetår. De åtgärder som hittills vidtagits – och planeras – kommer att ge full effekt om ett antal år (92–97). Konsekvenserna av detta är att kraftsamling måste ske till de mest väsentliga uppgifterna de närmaste åren.

Trots att antalet anställda (omräknat i "personår") har minskat med ca 20 proc och antalet utbildningsdagar för värnpliktiga har minskat med ca 35 proc sedan 1970, har kostnadsutvecklingen för personal och materiel tvingat fram ambitions-sänkningar i försvarsmaktens verksamhet. Detta beskrivs utförligt i programplan "ÖB 89-92".

Civil personal. – Inom ramen för såväl krigs- som grundorganisationens behov ges den civila personalen befattnings- och vidareutbildning på olika nivåer.

Bland den civila personalen föreligger fortfarande en viss obalans mellan behov av och tillgång på personal av rätt utbildning/kvalitet, främst beroende på efterverkningarna av genomförda organisationsförändringar. Problemen kvarstår de närmaste åren. Men de bedöms sedan minska, då de personalmässiga konsekvenserna av bl a Underhållsutredningen U 80 är avklarade.

Avgångarna bland viss civil, teknisk personal är fortfarande stora och leder till ökade utbildningsbehov. Detta har lett till eftersläpningar och störningar i verksamheten.

● ● **Värnpliktiga.** – Värnpliktsutbildningen vid FV har två övergripande inriktningar:

- Utbildning av alla till krigsbefattning.
- Utbildning för att kunna utföra beredskapsuppgifter inom fredsproduktionens ram.

Mot bakgrund av krigsorganisatoriska förändringar (tex "Basbat 85") utbildas ett större antal vpl än tidigare till kvalificerade befattningar. Det totala antalet vpl blir i stort oförändrat. I FU 88 föreslås dock att ytterligare ca **1000 vpl/år** skall utbildas i **bevakningstjänst** inom FV fr o m budgetåret 92/93.

Befälsuttagna vpl utgör grunden för rekrytering till yrkesofficerare. Utbildningsmyndigheterna har härigenom ett utökat ansvar i värnpliktsutbildningen.

Satsningen på personalen har varit nödvändig. Och det krävs fortsatta satsningar. Det är inte möjligt att tvinga de anställda och de värnpliktiga att leva i en sämre miljö än andra i samhället. Man kan konstatera, att dessa kostnadsökningar inom en reallt oförändrad ekonomisk ram medfört, att ökade satsningar på materiel inte varit möjliga. Och detta trots stora rationaliseringar i grundorganisationen. Om försvaret hade fått full kompensation för de successivt ökande personalkostnaderna, hade ytterligare hela (ca) 3 000 milj kr/år kunnat satsas på utveckling och anskaffning av materiel. Kvaliten och numerären i krigsorganisationen skulle kunnat upprätthållas på en nivå som bättre svarar mot vår förändrade säkerhetspolitiska situation.

● ● **Repetitionsutbildning.** – Målet för repetitionsutbildningen är att förband och enskilda skall vara krigsanvändbara för sina huvuduppgifter och kunna lösa sin huvudtjänst direkt efter beredskaps-höjning eller order om mobilisering.

Repetitionsutbildning planeras i stort genomföras i erforderlig omfattning. Detta innebär på sikt utökning. Basbataljona kommer under 90-talet att reutbildas med ca 70–80 proc av styrkan mot nuvarande ca 50 proc per tillfälle. Nya förbandstyper och ny materiel kräver omskolning av personal under repetitionsutbildningen.

Repetitionsutbildningens längd och omfattning liksom personalstyrkan måste i framtiden anpassas till de enskilda förbandens uppgifter och behov av utbildning.

Sammantaget konstateras att grundorganisationens personella resurser, som

både är grunden för en effektiv krigsorganisation och en hög insatsberedskap, för närvarande genomgår en omfattande återhämtning: Därmed skall FV:s uppgifter även framdeles kunna lösas i full omfattning. Detta har inverkan på krigsförbandens och personalens möjligheter att genomföra repetitionsutbildning.

● ● **Frivilligutbildning.** – Den frivilliga försvarsverksamheten har stor betydelse för krigsorganisationen samt för försvarets och FV:s förankring i samhället.

Basbataljon 85 ställer ökade krav på frivilligutbildning. Nya krigsbefattningar för värnpliktigt befäl tillkommer, som medför ökat behov av grupp- och plutonbefäl.

Verksamheten inriktas mot vissa befattningar i krigsorganisationen.

För **värnpliktigt befäl** och meniga inriktas verksamheten mot att:

- ▶ Öka personalens kunskap och förmåga i krigsbefattningar.
- ▶ Tillföra krigsorganisationen utbildad personal.
- ▶ Upprätthålla ett levande och aktivt försvarsintresse.

För **flyglottor** inriktas verksamheten särskilt mot:

- ▶ Rekrytering (inom åldersgruppen över 18 år).
- ▶ Grundutbildning. (Genomförs lokalt/regionalt.)
- ▶ Vidareutbildning i krigsbefattning. (Genomförs centralt.)

Ungdomsverksamheten (**FVRF-ungdomar**) har fått ökad betydelse för rekrytering av fast anställd personal, vilket kräver uppmärksamhet. Denna verksamhet genomförs lokalt/regionalt.

Foto: B. Wall

Byggnadsverksamhet och anläggningar

Medelstladdningen för byggnadsverksamheten har under programplanepreioden kunnat ökas något i förhållande till tidigare nivå. Ökningen har huvudsakligen tillförts för krigsorganisationens behov. – Verksamheten sker bl a genom att:

- ▶ Skyddande grupperingsplatser för radarstationerna PS-860 slutförs och PS-870 ge-

nomförs i stort under perioden.

- ▶ Anpassningen av våra flygbaser till flygbasystem 90 fortsätter och slutförs under andra perioden.
- ▶ Underhåll av rull- och taxibanor vid freds- och krigsflygplatser utförs.
- ▶ Nybyggnad av mobiliserings- och ammunitionslörråd sker.

För grundorganisationen genomförs såväl nybyggnation som underhålls- och ombyggnadsåtgärder. Denna verksam-

het är motiverad främst av att befintliga lokaler inte är fullt funktionella m h t volym-, arbetsmiljö- och/eller hygienkrav. Nybyggnation påbörjas bl a vid F 5, F 13, F 14, F 16 och F 21.

Under perioden sker också vissa beredskaps- och säkerhetshöjande byggåtgärder för att främst försvåra säkerhetshotande sabotageverksamhet. Bevakningsteknisk utrustning anskaffas för skydd mot sådan verksamhet (se särskild artikel därom i FV-Nytt 5/88). ■